

Hyvät ystävät, toverit!

Tänä vuonna isänmaamme täyttää sata vuotta. Koko tuon ajan ja jo paljon aikaisemmin työväenliike on ollut yhteiskuntaamme uudistava voima. Sata vuotta sitten Suomessa elettiin toivon kevättä. Keisarivalta sortui ja eduskunta pääsi kokoontumaan. Sosialidemokraatit ottivat yhteiskunnallisen aloitteen käsiinsä. Kun eduskunta pääsi kokoontumaan, meillä oli yksinkertainen enemmistö valtiopäivillä 103 edustajan turvin. Maailman ensimmäisen sosialidemokraattisen pääministerin, Oskari Tokoin, senaatti ryhtyi ajamaan kahdeksantuntista työpäivää, torpparivapautusta, kunnallisuudistusta.

Kysymys korkeimmasta vallasta nousi myös luonnollisesti esiin. Tämän seurauksena eduskunta sääti heinäkuussa 1917 perustuslaintasoisen valtalain, millä aiemmin Venäjän keisarille kuulunut korkein valta Suomessa siirrettiin eduskunnalle. Tätä ei Pietarissa siedetty vaan porvaripuolueiden tukemana eduskunta hajotettiin, vastoin valtalakia. Porvaristo kääntyi itsenäisyyden kannalle vasta, kun bolševikit kaappasivat vallan Pietarissa marraskuun 1917 alussa.

Valtalain hajoaminen jätti syvän epäluottamuksen kuilun sosialidemokraattien ja porvariston välille. Luottamus särkyi ja epäluulo kasvoi tavalla, mikä johti suureen katastrofiin vuonna 1918.

Työväenliikkeen rooli itsenäistymisessä oli ratkaiseva ja työ oli alkanut jo 1800-luvun lopussa. Suomen historiaa ei kuitenkaan tavallisesti kerrota työväenliikkeen näkökulmasta. Valitettavasti maamme alkutaipaleita yhä väritellään vapausoturimynteillä. Merkkivuosien käsikirjoituksessa työväenliikkeelle ei saa jättää roiston roolia. Tästä näimme valitettavan esimerkin viime viikolla, kun Rahapaja julkisti kansalaissota –juhlarahansa.

Arvoisat Vapun juhlijat, hyvät työväen juhlapäivän kansalaiset!

Pitkä perinne kevään aloittavasta juhlasta on arvokas.

Se on niin merkittävä ja kiinnostava, että jo vuosia porvaripuolueetkin ovat jo järjestäneet omia "vappujuhliaan". Pääsyyinä on ehkä kuitenkin se, että meille ei anneta edes yhtä päivää vuodessa, jossa vasemmisto ja työväenhenkinen ay-liike saisi yksin paistatella mediajulkisuudessa.

Mikään ulkopuolinen voima ei himmennä Vapun voimaa ja sen sanomaa.

Tänäkin Vappuna ympäri maailmaa miljoonat ihmiset kokoontuvat punaisten lippujen ääreen. Tuhannet ihmiset haluavat marssia ja kokoontua yhteen osoittamaan yhteisiä arvojaan ja uusia tavoitteitaan.

Vapun suosio näkyy turuilla ja toreilla, työväenperinnekkin muuttaa muotoaan.

Vapusta on tullut - hyvä niin - koko kansan juhlapäivä, mutta päivän pääväri on edelleen punainen. Vapauden, veljeyden ja tasa-arvon väri.

Monet historian tutkijat ovat luonnehtineet taakse jäänyttä 1900-lukua myös sosialidemokratian vuosisadaksi. Rinnan teollistumisen ja kaupungistumisen, rinnan työväentalojen rakentamisen ja koulutuksen kasvun nousi työväestön itsetunto.

Työväestön rivistä nousi - niin oppineita kuin tavallisia työläisiäkin - jotka näkivät ihmisen arvon muunakin kuin alistettuna työntekijänä ja torpparina.

Syntyi aate, ideologia, puolue ja joukkoliike, jonka jäljet ovat kunnioitusta herättävät.

Siksi vappua kannattaa ja pitää juhlia. Samalla me teemme kunnianosoitusta niille menneille sukupolville, jotka meitä paljon, paljon vaikeimmissa asemissa rakensivat perustan ja kivijalan kansanvaltaiselle työväenliikkeelle.

Euroopassa erityisesti, demokraattiseen sosialismiin pyrkivä työväenliike osoitti henkisen ja moraalisen voimansa ja uudisti yhteiskunnat hyvin syvällisellä tavalla. Minun aatteellinen oppisani ruotsalainen E. Wigfors loi jo 1930-luvulla kansankoti käsitteen ja poliittisen päämäärän. Sillä tiellä olemme edelleen, mutta kuoppia on ja mutkia.

Forssassa puolue julisti pyrkivänsä *"vapauttamaan koko kansaa taloudellisen riippuvaisuuden, valtiollisen alaikäisyyden ja henkisen holhoamisen kahleista"*.

Tänä päivänä nuo kahleet ovat suunnattomasti kevyemmät kuin ne olivat Forssan aikaan. Monessa mielessä lähes kaikki elämme runsauden yhteiskunnassa, jollaisesta yhdistyksen perustajat eivät voineet edes haaveilla.

Yhteiskuntamme, demokratiamme ei ole lainkaan valmis. Työttömyys, pienituloisuus ja toivon puute ovat läsnä liian monen ihmisen elämässä.

Sosialidemokratian "kruununkivissä" – Pohjoismaissa - me olemme päässeet aika pitkälle, mutta meilläkin taloudellinen ja koulutuksellinen osattomuus näkyvät liian paljon myös poliittisena

osaamattomuutena. Tästä karmivina esimerkkeinä 50 ja 60 prosentin osallistuminen valtiollisiin ja kunnallisiin vaaleihin.

Hyvät kuulijat!

Hallitus tekee massiivista muutosta suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja paikallisen demokratian perusteisiin. Pääministeri Sipilän johdolla hallitus ajaa eteenpäin jääräpäisesti – kuulematta asiantuntijoiden neuvoja ja varoituksia – sote-palvelu- ja maakuntauudistusta. Uudistuksen pääajureina ovat Keskustapuolueen himoitsemien maakuntahallinnon perustaminen ja Kokoomuksen vaatima yhteisten palveluidemme kaupallistaminen.

Olemme siirtymässä maakuntien Suomeen, jossa terveys- ja hyvinvointipalvelut tuotetaan markkinoilla yksityisen voitontavoittelun ohjaamana. Se tarkoittaa myös julkisten peruspalveluiden yhtiöittämistä. Suurin ongelma hallituksen sote-mallissa on se, että julkinen valta korvataan markkinoiden vallalla. Ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden turvaamisen tilalle on nostettu yksityisten hoiva- ja terveysjättien eduista ja markkinaosuuksista huolehtiminen. Jopa neuvolat aiotaan yhtiöittää!

Ihmisten arki ei pyöri sote-uudistuksen ympärillä, mutta silloin, kun palvelua tarvitaan, toiveet ovat käytännöllisiä ja inhimillisiä: Hoitoon on päästävä jonottamatta. Asiakasmaksut eivät saa estää lääkäriin menoa. Laadun on oltava kunnossa. Sosiaalipalveluiden on oltava aukottomia. Erityisesti lastensuojelusta, vanhuksista sekä vammaisista on pidettävä huolta. Tällaisia asioita ihmiset sote-palveluista toivovat ja näihin pitää sote-uudistuksella vastata.

Hallituksen sote-uudistuksessa on sivuutettu alkuperäiset tavoitteet: kansalaisten yhdenvertaisuuden lisääminen ja hyvinvointierojen kaventaminen, yhtenäiset palveluketjut ja palveluiden saatavuuden parantaminen sekä kustannusten hallitseminen. Uudistuksella oli tarkoitus turvata ja varmistaa se, että jokainen saa tarpeensa mukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut myös tulevaisuudessa, kun väestö vanhenee ja palveluiden tarve kasvaa.

Sote-uudistus on iso asia. Se koskee jokaista suomalaista. Sitä ei pidä mielestämme rakentaa minkään puolueen oman ideologisen aatemaailman ympärille.

SDP on sitoutunut parantamaan suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluita ja tekemään sote-uudistuksen niin, että tavoitteet toteutuvat. Uudistus on välttämätön. On myös välttämätöntä, että se tehdään vastuullisesti, ja kestäväksi yli vaalikausien ja kestäväksi eri hallituskokoonpanot. SDP on tuonut vastuullisesti esiin hallituksen sote-esityksen keskeisimmät ongelmat, joista myös asiantuntijat ovat varoittaneet. Nämä ongelmat on ratkaistava.

Haluamme, että sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen on jatkossakin julkisen sektorin vastuulla. Järjestämisvastuu pitää koota vahvemmille hartioille, esimerkiksi 18 maakunnan alueelle.

Haluamme tarjota ihmisille oikeaan aikaan oikeaa palvelua. Emme hyväksy julkisten palveluiden pakkoyhtiöittämistä ja palveluketjujen pilkkomista. Palvelutuotannon on oltava pääosin julkisella sektorin vastuulla niin, että yksityiset ja kolmannen sektorin palvelutuottajat täydentävät palveluvalikoimaa.

SDP:n mallissa kunnat voivat myös tuottaa palveluita, jos niin sovitaan.

Kannatamme ihmisten valinnanvapauden lisäämistä. Nykyistä valinnanvapautta pitää laajentaa esimerkiksi palvelusetelimallia kehittämällä, ostopalveluilla ja ottamalla käyttöön henkilökohtainen budjetointi. Valinnanvapautta pitää kehittää hallitusti ja kokeillen. Näin voidaan varmistaa, että palvelut ovat entistä vaikuttavampia, että ihmiset saavat aidosti parempaa palvelua, parempaa terveyttä ja lisää hyvinvointia.

Sote-uudistuksessa henkilöstön oikeudenmukainen ja reilu kohtelu on varmistettava. Nyt hallituksen malli uhkaa henkilöstönkin tulevaisuutta ja koko alan houkuttelevuutta työpaikkana.

Satavuotias Suomi ansaitsee hallitun ja yhteisesti hyväksytyyn sote-uudistuksen, joka parantaa hyvinvointia. Me olemme sitoutuneet sen tekemiseen.

Viimeisten yli 20 vuoden aikana yhteiskunnallisen taistelun ja toiminnan luonne on rajusti muuttunut. Globalisaatio, kansallisvaltioiden aseman muuttuminen, kvartaalikapitalismi ovat haastaneet sosialidemokratian Euroopassa, myös Suomessa.

Olemme menettäneet otetta kapitalismille, joka uusliberalismin kaavun alla toimii kaikkialla. Kysymys on yhdestä aikamme megatrendistä. Finanssipääoman merkityksen ja vallan kasvu: varallisuuksien uusi keskittyminen, eriarvoisuuden kasvu, yhteiskunnallinen polarisoituminen. Vaurastumisen ydin ei olekaan enää työnteko, vaan pääomien omistaminen.

Ex-kansanedustaja Jacob Söderman pohdiskeli aikoja sitten liikkeemme kansallisia ja kansainvälisiä haasteita. Artikkelinsa alkuun Söderman oli viehättävällä tavalla lainannut runoilija Edith Södergranin mielipidettä vanhan ajan sosialisteista: *"Heillä on parhaat ajatukset, heillä on tulevaisuuden ajatukset"*.

Ranskalaisen taloustieteilijän Thomas Pikettyn kirjassa esitetyt ajatukset ovat herättäneet laajaa huomiota. Yhdysvaltalaiset uuskeynesiläiset nobelistit ovat leimanneet kirjan vuosikymmenen tärkeimmäksi taloustieteelliseksi teokseksi.

Pikettyn viesteistä muutama:

- maailman maiden tulisi lanseerata globaali progressiivinen varallisuusvero, jonka tuottoja voidaan käyttää esim. eriarvoisuuden vähentämiseen, työn verotuksen pienentämiseen tai kasvuinvestointeihin. Lisäksi ylimpiä tuloveroasteita voisi nostaa jopa 80 %:iin.
- EU:n pitäisi koordinoida verotusta tehokkaammin.
- Pikettyn mukaan pääoman kasautuminen tapahtuu, kun pääoman tuotto on suurempi kuin taloudellinen kasvu.
- Peritty varallisuus määrittelee elinkaaren aikaista tulonjakoa entistä vahvemmin monissa maissa.

Pidän Pikettyä Edith Södergranin kaipaamana, modernina, meidän aikamme sosialistina.

Hyvät toverit!

Paljon toivoa asetan myös tulevalle SDP:n uudelle periaateohjelmalle. On selvää mielestäni, että sekä periaatteellisella tasolla että käytännössä tarvitsemme markkinakapitalismin analyysiä ja uusiakin johtopäätöksiä. Piketty on suositellut ainakin tilapäistä omaisuusveroa, hän on myös sitä mieltä, että omaisuutta/ voittoja voidaan jakaa myös yritysdemokratialla tai kansankapitalismilla.

Sanoisin, että osakemarkkinoiden lyhytjänteisyys suorastaan haittaa yritysten kestävästä kehittämistä myös Suomessa. Voittojen välitön ja osin liiallinen siirto osinkoihin - investointien sijaan - haittaa yritysten pitkän aikavälin kehittämistä. Yritysten suotuisa kehitys edellyttää kärsivällistä pääomaa ja pitkäjänteisiä investointeja.

Olemme demareina olleet aktiivisia harmaan talouden kitkemisessä Suomessa. Euroopan vasemmiston on välttämätöntä luoda edistyksellisten voimien rintama, jolla äärimmäisen vastenmieliset veroparatiisit suljetaan ja epäreilu verokilpailu lopetetaan. Myös pääoman omistajien on osallistuttava hyvinvointivaltion rahoittamiseen.

Periaateohjelmatyössä peräänkuulutan myös kantojamme ns. uuteen työhön ja miten sillä voi elää. Sosiaaliturvamme järjestäminen ja ajankohtainen perustulokeskustelu kaipaa myös näkemyksellisyyttä ja selkeyttä. Itse suhtaudun asiaan varauksin, mutta avarasti kiinnostuneena. En mielelläni luo nuorille mitään perustuloelämää, suoraan peruskoulusta perustulolle, mutta kansanedustajana olen törmännyt niin moneen älyttömyyteen vanhempien kansalaisten erilaisten tulonsiirtojen pompottelussa, että minusta on melkein tullut perustulon kannattaja.

Vain voimakas sosialidemokratia voi antaa vastavoiman ahneelle kapitalismille, uusliberalismille, joka ei välitä luonnosta, ympäristöstä eikä ihmisen hyvinvoinnista. Mielenkiintoista on ollut nähdä kuinka Saksassa SPD:n uuden puheenjohtaja Schulzin kannanotot -ja selvä ero Merkelin talous-, työllisyys- ja työelämäkysymyksissä ovat nostaneet rajusti puolueen kannatusta.

Onko niin, että paluu sosialidemokratian vahvuusasioihin työhön, työelämään, tulonjakoon ja kansalaisten toimeentuloon tuovat uutta tuulta purjeisiin? Sosialidemokratia on minulle teosana, verbi. Sunnuntaihumanismi ei yksistään riitä kun viikossa on kuusi muutakin päivää.

Näen valonpilkahduksen nuorissa, jotka antoivat tukensa presidenttiehdokas Bernie Sandersin hyvin sosialidemokraattiselle ohjelmalle. Demokraattien jäsenvaalissa 80 % nuorista kannatti Sandersia. Historiallinen tulos kertoo, ettei sosiaalidemokraattisissa arvoissa ole mitään vikaa tai vastenmielisyyttä. Päinvastoin.

SDP:n arvoista - vapaus, veljeys, tasa-arvo - on vapaus kiistatta tärkein. Siksi kannatamme valinnanvapauden lisäämistä. Kuten lähes kaikki asiantuntijat niin myös me sosialidemokraatit

haluamme kehittää valinnanvapautta hallitusti ja kokeillen. Emme voi mitenkään hyväksyä julkisten palveluiden pakkoyhtiöittämistä ja palveluketjujen pilkkomista.

Palvelutuotannon on oltava pääosin julkisen sektorin vastuulla niin, että yksityiset ja kolmannen sektorin palveluntuottajat täydentävät palveluvalikoimaa. SDP:n mallissa kunnat voivat myös tuottaa palveluita, jos niin sovitaan.

Arvoisa juhlaväki!

Päättän puheeni sydäntäni lähellä olevaan, tärkeään aiheeseen: sivistyksen ja kulttuurin merkityksen ja arvon korostukseen. Parhaimmillaan koulutus ja kulttuuri vahvistavat ihmisen kasvua täyteen ihmisyyteen. Se voi myös purkaa eriarvoisuuden syvimpiä syitä. Oikeassa kohtaa annettu tukiopeetus - elokuvakamera tai kitara käteen - voi pelastaa syrjäytymisvaarassa olevan nuoren elämän!

Meidän tavoitteenamme on sivistynyt yhteiskunta ja sivistynyt ihminen. Sivistykseen kuuluvat yhtä hyvin käden taidot kuin taito- ja taideaineet, historia tuntemus, hyvä yleissivistys, etiikka ja filosofia ja paljon muutakin. Näiden kaikkien myötä kasvavat kyvyt ajatteluun ja suvaitsevaisuuteen.

Elinikäinen oppiminen auttaa meitä ymmärtämään yhteiskuntaa, maailmaa ja ihmisyyttä, sekä asettumaan muiden ihmisten asemaan ja kantamaan sosiaalista vastuuta.

Me tarvitsemme koulutusta, joka vastaa tulevaisuuden osaamistarpeisiin.

Me tarvitsemme jatkuvasti kehittyvää osaamista ja elinikäistä oppimista.

Me tarvitsemme sivistystä koko elämää varten, ei vain ollaksemme tuottavia työelämässä.

Toverit!

Minulle tulevaisuus on sekä suojatien että kiihdytyskaistan rakentamista. Suojatiellä olet turvassa. Kukaan ei aja päälle tai aja sinua pois. Tarvitsemme myös kiihdytyskaistan, paikoilleen ei voi aina jäädä. Liikkeemme kehittyä uuden tiedon, muutoksen ja arvopohjamme, aattemme vuorovaikutuksessa.

Niin on hyvä ja oikein.